Uradni list
Evropske unije

SL
Serija L

2025/1179

16.6.2025

PRIPOROČILO KOMISIJE (EU) 2025/1179

z dne 4. junija 2025

o vodilnih načelih učinkovite rabe vode na prvem mestu

EVROPSKA KOMISIJA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 292 Pogodbe,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Zaradi netrajnostnih praks gospodarjenja z vodo, onesnaževanja in vse večjega povpraševanja se kakovost in količina vode ter zdravje vodnih ekosistemov v Uniji ne izboljšujejo tako hitro, kot bi se morali. Podnebne spremembe in izguba biotske raznovrstnosti ta trend še zaostrujejo. Omejitve oskrbe z vodo vse bolj vplivajo na družbo in gospodarstvo. Zato je nujno potrebna učinkovitejša raba vode.

(2) Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu ([1]), ki opisuje napredek pri izvajanju Direktive 2000/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([2]) in Direktive 2007/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([3]), potrjuje, da pomanjkanje vode pri večini držav članic vzbuja vse večjo zaskrbljenost. Pomanjkanje vode, ki se pojavlja na približno 34 % ozemlja Unije in vsaj med eno sezono v letu prizadene približno 40 % prebivalstva Unije ([4]), je posledica kombinacije prekomernega izkoriščanja in podnebnih vplivov ([5]). Evropski parlament je pozval k ukrepanju na tem področju ([6]).

(3) Suše vsako leto v povprečju prizadenejo 4 % ozemlja Unije. V južni in jugozahodni Evropi bi se lahko pretok rek poleti znižal za do 40 % po scenariju dviga temperature za 3 °C. V zadnjih desetletjih sta se število in intenzivnost suš v Evropi povečala. Huda suša in vročinski pojavi v letu 2022 so na primer povzročili gospodarske izgube v višini približno 40 milijard EUR, pri čemer so bile največje izgube zabeležene v Italiji, Španiji in Franciji ([7]).

(4) Pričakuje se, da bodo podnebne spremembe to težavo še poslabšale, saj bodo suše vse pogostejše in njihovi vplivi močnejši. Zaradi skupnega učinka strukturne prekomerne porabe in povečanega tveganja dolgotrajnih suš so ogroženi varnost oskrbe z vodo, oskrba s pitno vodo, kmetijstvo, plovba po celinskih plovnih poteh, turizem in oskrba z električno energijo ([8]). Pomanjkanje vode v različnih sektorjih in izguba kmetijske proizvodnje zaradi sočasne vročine in suše spadata med glavna ključna tveganja zaradi podnebnih sprememb v Evropi ([9]).

([1]) Poročilo Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu o izvajanju okvirne direktive o vodah (2000/60/ES) in direktive o poplavah (2007/60/ES), Tretji načrti upravljanja povodij, Drugi načrti za obvladovanje poplavne ogroženosti (COM(2025) 2 final).
([2]) Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike (UL L 327, 22.12.2000, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj).
([3]) Direktiva 2007/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2007 o oceni in obvladovanju poplavne ogroženosti (UL L 288, 6.11.2007, str. 27, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2007/60/oj).
([4]) Glej Water Scarcity Conditions in Europe (Pomanjkanje vode v Evropi), Evropska agencija za okolje, na voljo tukaj. Predpostavlja se, da kazalnik WEI+ za vodne vire, večji od 20 %, kaže na stanje pomanjkanja vode.
([5]) Evropska agencija za okolje, Water Resources Across Europe (Vodni viri v Evropi), 2021, na voljo tukaj.
([6]) Resolucija Evropskega parlamenta z dne 7. maja 2025 o evropski strategiji za odpornost v zvezi z vodo (2024/2104(INI)).
([7]) Evropska ocena podnebnih tveganj, Poročilo EEA 01/2024, str. 209 z nadaljnjimi sklici.
([8]) Evropska ocena podnebnih tveganj (2024), poglavje 5 in poglavje 11, ki prav tako vsebuje več informacij o pričakovanem porastu dolgotrajnih suš (vključno z večletnimi obsežnimi sušami) v Evropi.
([9]) Medvladni panel za podnebne spremembe, šesto ocenjevalno poročilo, https://www.ipcc.ch/assessment-report/ar6/.

(5) Odvzem sladke vode na leto se je (z geografskimi razlikami) med letoma 2000 in 2022 zmanjšal za 19 % ([10]), vendar se bo odvzem sladke vode na prebivalca po pričakovanjih ponovno povečal. Razlogi za to so: (i) nezadosten napredek na področju učinkovite rabe vode v sektorjih z največjo porabo vode, kot sta energetika in kmetijstvo, vključno z energijo iz biomase; (ii) za industrijsko in digitalno preobrazbo je potrebne več sladke vode ter (iii) neustrezno upravljanje, onesnaževanje in podnebne spremembe vse bolj pritiskajo na razpoložljivost čiste sladke vode za socialno-ekonomske namene. To škoduje ekološkim pretokom, ki so bistveni za zaščito vodnega ekosistema, in konkurenčnosti gospodarstva Unije, ki poleg čiste energije potrebuje čisto sladko vodo.

(6) Evropska centralna banka ocenjuje, da bi bilo lahko v območju eura do 60 % kreditnih tveganj v določeni meri izpostavljenih vplivom pomanjkanja vode in vročinskega stresa, 20 % pa vplivom poplav ([11]). Zaradi vse večjih podnebnih tveganj, povezanih z vodo, bi se lahko povečala tudi zavarovalna vrzel ([12]) in bi zato gospodarstvo po incidentih, povezanih z vodo, kot so suše ali poplave, še težje okrevalo.

(7) Naložbe v učinkovito rabo vode bodo prispevale k zagotavljanju zadostne količine vode v ključnih gospodarskih sektorjih, ki so bistveni za strateško avtonomijo Unije; zato lahko okrepijo konkurenčnost, kot je priznano v dogovoru o čisti industriji ([13]). Z izkoriščanjem možnosti varčevanja z vodo se bodo pojavile tudi poslovne priložnosti, potrošniki pa bodo prihranili. Na področju razvoja vodnih tehnologij je industrija Unije že vodilna v svetu.

(8) Kompas za konkurenčnost iz leta 2025 ([14]) države članice poziva, naj se na vse večje pomanjkanje vode odzovejo z izboljšanjem praks in infrastrukture za gospodarjenje z vodo, povečanjem učinkovite rabe vode in spodbujanjem trajnostne rabe vode. V skupnem sporočilu o evropski strategiji za unijo pripravljenosti ([15]) je poudarjeno, da je treba okrepiti dostop do kritičnih virov po vsej Uniji, kot je voda, na primer za odzivanje na izredne razmere in nesreče.

(9) Soodvisnost vodnih in energetskih virov je ključni dejavnik pri zagotavljanju varnosti in odpornosti vodnih in energetskih sistemov Unije.

(10) Unija mora ukrepati na področju učinkovite rabe vode na podlagi evropskih in mednarodnih pravil, kot so Konvencija Združenih narodov o varstvu in uporabi čezmejnih vodotokov in mednarodnih jezer, podpisana 17. marca 1992 v Helsinkih, člen 7 Pariškega sporazuma, podpisanega 12. decembra 2015 v Parizu, člen 5 Uredbe (EU) 2021/1119 Evropskega parlamenta in Sveta ([16]) ter zaveze Evropske unije v okviru akcijske agende ZN za vodo ([17]). Cilj 6.4 trajnostnega razvoja ZN pogodbenice zavezuje tudi k bistvenemu povečanju učinkovitosti rabe vode v vseh sektorjih že do leta 2030.

([10]) Evropska agencija za okolje (2024), Water abstraction by source and economic sector in Europe (Odvzem vode po virih in gospodarskih sektorjih v Evropi), na voljo na https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/water-abstraction-by-source-and.

([11]) Evropska centralna banka, Climate-related risks to financial stability (Podnebna tveganja za finančno stabilnost), graf B.2.

([12]) Evropska centralna banka, The Climate Insurance Protection Gap (Vrzel v zavarovalnih kritjih za podnebna zavarovanja), na podlagi podatkov EIOPA, na voljo tukaj.

([13]) Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Dogovor o čisti industriji: skupni načrt za konkurenčnost in razogličenje, COM(2025)85 final.

([14]) Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Kompas za konkurenčnost za EU (COM(2025) 30 final).

([15]) Skupno sporočilo Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o evropski strategiji za unijo pripravljenosti, JOIN(2025) 130 final.

([16]) Uredba (EU) 2021/1119 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. junija 2021 o vzpostavitvi okvira za doseganje podnebne nevtralnosti in spremembi uredb (ES) št. 401/2009 in (EU) 2018/1999 (evropska podnebna pravila) (UL L 243, 9.7.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj).

([17]) https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7443-2023-INIT/en/pdf.

(11) Z evropskim zelenim dogovorom ([18]) se je začela usklajena strategija za vse bolj podnebno nevtralno, z viri gospodarno in konkurenčno gospodarstvo brez strupov, v katerem je – v odziv na podnebne in okoljske izzive – gospodarska rast ločena od porabe virov.

(12) Strategija Unije za prilagajanje podnebnim spremembam ([19]), Evropska ocena podnebnih tveganj in sporočilo o obvladovanju podnebnih tveganj vsebujejo pregled številnih vplivov podnebnih tveganj in potrebe po ukrepanju, saj politika in sprejeti ukrepi ne dohajajo podnebnih sprememb. Spopadanje s pomanjkanjem vode in sušami je eno od področij, na katerih je potrebno ukrepanje. Poudarjeno je, da je zagotavljanje trajnostne razpoložljivosti sladke vode bistveno za podnebno odpornost.

(13) Pomanjkanje vode zelo močno vpliva na zdravje morskih ekosistemov ter vzdržnost socialnih in gospodarskih dejavnosti obalnih in otoških skupnosti, ki so od njih odvisne. Zato je potrebno celostno in učinkovito gospodarjenje s sladkimi in morskimi vodami.

(14) Akcijski načrt za krožno gospodarstvo ([20]) si prizadeva za porabo virov v okviru zmogljivosti planeta, vključno z vodo. V skladu s tem ciljem se lahko s spodbujanjem varne ponovne uporabe vode v različnih sektorjih sprosti gospodarski potencial v regijah z vodnim stresom. Prav tako se lahko zmanjša potreba po dragih infrastrukturnih projektih, kot so novi zbiralniki ali obrati za razsoljevanje, kar omogoča dolgoročne prihranke in večjo odpornost podjetij na pomanjkanje vode ter zmanjša operativna tveganja.

(15) Uredba (EU) 2024/1781 Evropskega parlamenta in Sveta ([21]) omogoča določitev zahtev za okoljsko primerno zasnovo, ki jih morajo izpolnjevati izdelki, da se izboljša več vidikov, vključno s porabo vode in učinkovitostjo porabe vode, za skoraj vse kategorije fizičnih izdelkov. Elementi tega priporočila bodo prispevali k njegovemu izvajanju.

(16) To priporočilo vsebuje smernice o elementih, ki niso celovito obravnavani v zakonodaji Unije o vodah: direktive 2000/60/ES, (EU) 2020/2184 ([22]), (EU) 2024/3019 ([23])in (EU) 2024/1785 ([24]) Evropskega parlamenta in Sveta ter Uredba (EU) 2020/741 Evropskega parlamenta in Sveta ([25]).

(17) Za spodbujanje učinkovite rabe vode je primerno opredeliti sklop načel in priporočil, na katerih bi temeljili prihodnji ukrepi Unije in držav članic za doslednejše upoštevanje možnosti varčevanja z vodo pri odločanju in za odgovornejšo rabo vode v vseh sektorjih.

([18]) Sporočilo komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Evropski zeleni dogovor (COM(2019) 640 final).

([19]) Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom Oblikovanje Evrope, odporne proti podnebnim spremembam – nova strategija EU za prilagajanje podnebnim spremembam (COM(2021) 82 final).

([20]) Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo – Za čistejšo in konkurenčnejšo Evropo, COM(2020) 98 final.

([21]) Uredba (EU) 2024/1781 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2024 o vzpostavitvi okvira za določitev zahtev za okoljsko primerno zasnovo za trajnostne izdelke, spremembi Direktive (EU) 2020/1828 in Uredbe (EU) 2023/1542 ter razveljavitvi Direktive 2009/125/ES (UL L, 2024/1781, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1781/oj).

([22]) Direktiva (EU) 2020/2184 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2020 o kakovosti vode, namenjene za prehrano ljudi (UL L 435, 23.12.2020, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2020/2184/oj).

([23]) Direktiva (EU) 2024/3019 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. novembra 2024 o čiščenju komunalne odpadne vode (UL L, 2024/3019, 12.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/3019/oj).

([24]) Direktiva (EU) 2024/1785 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. aprila 2024 o spremembi Direktive 2010/75/EU Evropskega parlamenta in Sveta o industrijskih emisijah (celovito preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja) in Direktive Sveta 1999/31/ES o odlagališčih odpadkov (UL L, 2024/1785, 15.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1785/oj).

([25]) Uredba (EU) 2020/741 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. maja 2020 o minimalnih zahtevah za ponovno uporabo vode (UL L 177, 5.6.2020, str. 32, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/741/oj).

(18) Cilj načela učinkovite rabe vode na prvem mestu je zagotoviti dolgoročno trajnostno porabe vode. Pri tem je treba upoštevati, da so naravni sladkovodni viri omejeni in se bodo zaradi pospešenega globalnega segrevanja še naprej zmanjševali. Ukrepi za povečanje učinkovite rabe vode bi morali temeljiti na analizi stroškov in koristi, vključno z gospodarskimi, okoljskimi in družbenimi eksternalijami, pri čemer bi bilo treba upoštevati tudi subsidiarnost, sorazmernost, pravičnost in enakost.

(19) Da bi spodbudili upoštevanje načela učinkovite rabe vode na prvem mestu in širšo uvedbo ukrepov za učinkovito rabo vode, je treba določiti glavne cilje. Zato bi bilo treba države članice spodbujati, naj določijo lastne cilje za učinkovito rabo vode na podlagi svojih nacionalnih razmer.

(20) Pri uveljavljanju načela učinkovite rabe vode bi bilo treba čim bolj izkoristiti nove tehnologije, kot so digitalni pametni števci in senzorji za odkrivanje in obvladovanje izgub vode, tudi iz infrastrukture za pitno vodo, kot zahteva člen 4(3) Direktive (EU) 2020/2184.

(21) Kadar je treba pri ukrepih za povečanje učinkovite rabe vode upoštevati omejene vire, bi bilo treba dati prednost tistim sektorjem, ki porabijo največ vode ali v katerih so možni največji prihranki vode, in sicer na podlagi ocene kompromisov, zlasti v zvezi s strateškimi sektorji, ter ob upoštevanju hierarhije možnih rešitev problemov z vodo. Ti sektorji se bodo neizogibno razlikovali glede na posamezna povodja in vodonosnike.

(22) Ukrepe za učinkovito rabo vode bi bilo treba vključiti v programe ukrepov iz načrtov upravljanja povodij. S temi ukrepi se lahko varčuje z vodo in doseže želen napredek k odpornosti v zvezi z vodo le, če so del celovitega pristopa. S spremljevalnimi ukrepi za upravljanje in z uporabo ekonomskih instrumentov se lahko napredek pri učinkoviti rabi vode spremeni v trajno izboljšanje vodne bilance, tako da se izogne povratnim učinkom. Strategije za učinkovito rabo vode bi morale biti vedno skladne z nacionalnimi strategijami za prilagajanje podnebnim spremembam –

PRIPOROČA NASLEDNJE:

Načelo učinkovite rabe vode na prvem mestu

(1) Države članice se spodbuja, naj pri sprejemanju nacionalnih ukrepov, ki vplivajo na gospodarjenje z vodo, sledijo načelu učinkovite rabe vode na prvem mestu, pri čemer upoštevajo gospodarske, socialne in okoljske vidike.

(2) „Učinkovita raba vode na prvem mestu“ pomeni sprejetje vseh potrebnih ukrepov za prednostno zmanjšanje povpraševanja po vodi, preden se začne izkoriščanje dodatnih vodnih virov. Po prednostnem vrstnem redu bi bilo treba najprej zmanjšati porabo in nato uvesti ukrepe za povečanje učinkovitosti, ki bi jim sledili ponovna uporaba odpadne vode in razširitev oskrbe z vodo.

(3) Glede na možnosti za varčevanje z vodo bi moral biti cilj EU povečati učinkovito rabo vode za vsaj 10 % do leta 2030. Države članice se spodbuja, naj določijo lastne cilje za učinkovito rabo vode na podlagi svojih nacionalnih razmer. Komisija bo sodelovala z državami članicami in deležniki, da bi razvila skupno metodologijo za dosego ciljev povečanja učinkovite rabe vode, pri čemer se bodo upoštevale ozemeljske in druge razlike med državami, regijami in sektorji.

Učinkovito gospodarjenje z vodnimi viri

(4) Priporoča se, da države članice uporabljajo prakse gospodarjenja z vodo iz Priloge, ki temeljijo zlasti na vodni bilanci povodja ter na zanesljivih napovedih okoljskih in socialno-ekonomskih potreb po vodi. Te prakse bi morale temeljiti tudi na oceni vplivov podnebnih sprememb in ranljivosti na podlagi ustreznih podnebnih scenarijev ter njihovih vplivov na civilno varnost. Te prakse bi morale temeljiti na učinkovitem in rednem nadzoru odvzemov vode, prilagodljivih postopkih za izdajo dovoljenj ter močni podpori raziskavam in inovacijam, pri čemer bi bilo treba v celoti izkoristiti napredna digitalna orodja.

(5) Priporoča se, da države članice spodbujajo učinkovitost na vseh ravneh verige oskrbe z vodo, ki so shranjevanje, pretok in raba vode, kot je določeno v Prilogi, ter zagotovijo potrebne naložbe.

(6) Priporoča se, da države članice po možnosti upoštevajo načelo učinkovite rabe vode na prvem mestu, in sicer v vseh sektorjih, ki uporabljajo vodo, vključno s kmetijstvom, energetiko, industrijo, trgovino, sektorjem javne oskrbe z vodo in digitalnim gospodarstvom, na vseh ravneh načrtovanja in izdajanja dovoljenj za gospodarjenje z vodo.

Upravljanje

(7) Priporoča se, da države članice pri gospodarjenju z vodo zagotovijo ustrezno upravljanje, zlasti tako, da poskrbijo za pregledne, varne, vključujoče, pravične in predvidljive mehanizme za dodeljevanje vode ter jamčijo nedvoumnost glede prednosti pri dodeljevanju po kategorijah rabe v primeru pomanjkanja, hkrati pa varujejo dostop ranljivih in marginaliziranih skupin do cenovno dostopne pitne vode in vode za sanitarno oskrbo.

Usposabljanje in ozaveščanje

(8) Priporoča se, da države članice vlagajo v znanja in spretnosti ter človeške vire, da bi zagotovile uspešno in učinkovito gospodarjenje z vodo na vseh ravneh.

(9) Priporoča se, da države članice sprejmejo ukrepe za ozaveščanje državljanov, lokalnih organov in podjetij o načelu učinkovite rabe vode na prvem mestu. Take ukrepe bi bilo treba ponavljati v rednih časovnih presledkih.

Čezmejno sodelovanje in mednarodna razsežnost

(10) Države članice bi morale zagotoviti polno čezmejno sodelovanje pri količinskih vidikih gospodarjenja z vodo za vsa povodja, tudi z mehanizmi iz Direktive 2000/60/ES ter ustreznimi mehanizmi in telesi za mednarodno sodelovanje.

(11) Priporoča se, da države članice načelo učinkovite rabe vode na prvem mestu spodbujajo tudi na mednarodni ravni (UN-Water, UNEP, G7 in G20, OECD, UNFCCC, UNCCD, CBD in FAO) ter okrepijo sodelovanje s finančnimi institucijami, kot so Evropska investicijska banka, Evropska banka za obnovo in razvoj ter Svetovna banka, pa tudi z zasebnim sektorjem, da bi pritegnile dolgoročne naložbe v pobude za učinkovito rabo vode.

V Bruslju, 4. junija 2025

Za Komisijo
Jessika ROSWALL
članica Komisije

PRILOGA

Ključne prakse učinkovite rabe vode za izvajanje vodilnih načel učinkovite rabe vode na prvem mestu

(1) **Boljši nadzor nad viri**

Vodite točne in posodobljene vodne bilance na podlagi razpoložljivih smernic ([1]) ter upoštevajte take vodne bilance pri odločitvah o načrtovanju, ki vplivajo na porabo vode in ukrepe varčevanja z vodo. V ta namen bi bilo treba razmisliti o naslednjih ukrepih:

(1) Vzpostavite in stalno spremljajte odvzeme, izgube in povratne tokove vode v vseh vodnih telesih vsakega povodja ter spodbujajte uporabo digitalnih števcev vode za odvzeme in izpuste vode. Dobavitelji vode bi morali pogosto objavljati dokumente in podatke o spremembah vodne bilance in kakovosti vode.

(2) V sektorju javne oskrbe z vodo bi bilo treba zagotoviti, da se poraba vode meri posamično za vsako stavbo, v primeru lastniških stanovanj pa za vsako posamezno stanovanje. Uporabo pametnih števcev bi bilo treba spodbujati v primeru, kadar je poročanje podatkov v realnem času potrebno za dodatno povečanje učinkovitosti, ki bi upravičilo naložbe.

(3) Vzpostavite ekološke pretoke ([2]) vodnih teles površinskih voda, pri čemer upoštevajte tudi potrebe vodnih teles podzemnih voda, in sicer v vseh povodjih, da ugotovite, kakšna je največja količina trajnostnih odvzemov, kar je predpogoj za racionalno in učinkovito rabo vode. Pri največji količini trajnostnih odvzemov bi bilo treba upoštevati tudi potrebe nepotrošnih uporabnikov (pri uporabi se vodno telo ne „troši“) in zahteve iz ustrezne zakonodaje. S pomočjo čezmejnega usklajevanja vzpostavite čezmejne ekološke pretoke za reke, da bi se izognili sporom, ki bi lahko ogrozili učinkovit pristop k porabi vode. Zagotovite učinkovito izvajanje obveznosti v zvezi z ekološkimi pretoki, tako da jih dosledno vključite v pogoje za vodna dovoljenja.

(4) Na podlagi razpoložljivih smernic ([3]) ustrezno ocenite vdore slane vode in druge vdore ter potrebe po vodi kopenskih in povezanih vodnih ekosistemov, ki so odvisni od teles podzemne vode ali povezani z njimi. Na podlagi celovite ocene tveganja odgovorno uporabljajte tehnike nadzorovanega polnjenja vodonosnika ([4]).

(5) Zagotovite, da se pri dovoljenjih za odvzeme površinske in podzemne vode upoštevajo napovedi podnebnih sprememb, ki upoštevajo negotovosti pri predvidevanju prihodnjih sprememb vodne bilance, in redno prilagajajte vodna dovoljenja, da bi preprečili prekomerne odvzeme ([5]). Zagotovite, da je sistem izdaje dovoljenj za odvzeme dovolj prožen, in po potrebi upoštevajte večja sezonska nihanja. Izogibajte se pretirano dolgi veljavnosti dovoljenj, da bi se jih lahko prilagodilo glede na spremembe vodne bilance. Uporabljajte ustrezno cenovno politiko za vodo, da se zagotovi učinkovita raba vode. Sprejmite dovolj odvračilne sankcije za nezakonite, neregistrirane ali nedovoljene odvzeme in izpuste vode.

(6) Zagotovite, da načrti upravljanja povodij vključujejo „vodne bilance“ in količinsko opredelite porabo vode po socialno-ekonomskih dejavnostih, da se olajša načrtovanje ukrepov za učinkovito rabo na podlagi ocen preostalih možnosti varčevanja z vodo. Vključite vidike obvladovanja tveganja suše v načrte upravljanja povodij in se pripravite na tveganje dolgotrajne suše.

(7) Zagotovite, da se z učinkovitejšo rabo vode zagotovi odpornost, ki temelji na manjši porabi vode. V ta namen velja naslednje:

— uporabite načelo povračila stroškov za storitve za rabo vode, tako da vsi ključni porabniki vode in sektorji rabe vode ustrezno prispevajo k stroškom storitev za rabo vode,

([1]) Glej skupno strategijo izvajanja okvirne direktive o vodah, smernice št. 34 o vodnih bilancah, na voljo tukaj.
([2]) Glej skupno strategijo izvajanja, smernice št. 31 o ekoloških tokovih, na voljo tukaj.
([3]) Glej skupno strategijo izvajanja, smernice št. 18 o statusu podzemne vode in oceni trenda, na voljo tukaj.
([4]) Glej skupno strategijo izvajanja, smernice št. 39 o nadzorovanem polnjenju vodonosnika, na voljo tukaj.
([5]) Glej skupno strategijo izvajanja, smernice št. 24 o upravljanju povodij in podnebnih spremembah, na voljo tukaj.

— zagotovite, da cenovna politika za vodo porabnike ustrezno spodbuja, da učinkovito uporabljajo vodne vire, na podlagi ekonomske analize, ki se zahteva v skladu s Prilogo III k Direktivi 2000/60/ES ([6]),

— bolje in širše uporabljajte načelo „onesnaževalec plača“ in previdnostno načelo ter odpravite škodljive okoljske subvencije in zagotovite cenovno dostopne, pravične in poštene mehanizme oblikovanja cen za vse porabnike vode.

Države članice lahko pri tem upoštevajo družbene, okoljske in gospodarske učinke povračil stroškov ter geografske in podnebne razmere prizadete regije ali regij.

Zagotovite popolno preglednost cenovnih politik za vodo, zlasti glede višine tarif, uporabe sredstev in ukrepov, sprejetih za ohranitev vodnega vira. Ta dobra praksa bi se morala uporabljati ne le za pitno vodo in čiščenje odpadnih voda, temveč tudi v drugih sektorjih.

(2) **Učinkovitost pretoka vode**

Izboljšajte upravljanje izgub vode, ki naj postane bistveni del operativnega upravljanja sistemov za oskrbo z vodo, in dajte prednost naložbam za hitro obravnavo izgub vode s poudarkom na oskrbovalnih območjih, ki najbolj potrebujejo pomoč, ter z uporabo vseh možnosti financiranja in orodij Unije, ki so na voljo.

(3) **Učinkovitost skladiščenja**

(a) Prednost dajte ukrepom za naravno zadrževanje vode ([7]) v tleh, gozdovih, podtalnici in mokriščih, ki zmanjšujejo izhlapevanje v primerjavi s shranjevanjem vode nad tlemi v umetnih zbiralnikih.

(b) Redno vzdržujte umetne zbiralnike, vključno z ločevanjem dela finančnih sredstev za redno odstranjevanje usedlin in preprečevanje izgub vode.

(c) Optimizirajte gospodarjenje z vodo v mestih z zbiranjem deževnice in z drugimi oblikami naravnega zadrževanja vode ter pospešite uvajanje ukrepov za preprečevanje prelivanja padavinskih voda ([8]).

(4) **Učinkovitost rabe**

(a) Spodbujajte uvedbo najboljših razpoložljivih tehnologij, praks in storitev za zagotovitev učinkovite rabe vode v vseh sektorjih, tudi s spodbujanjem krožnosti.

(b) Spodbujajte ponovno uporabo odpadnih voda, ki naj bo širša kot zgolj namakanje, tudi v industriji, energetiki in sektorju javne oskrbe z vodo, hkrati pa preprečite tveganje za zdravje ljudi in upoštevajte okoljske vplive zmanjšanih povratnih tokov v povodju.

(5) **Dobro upravljanje**

(a) Razvijte sheme za dodeljevanje vode, ki so pregledne in imajo vključujoč mehanizem upravljanja, da se zadevnim uporabnikom vode, vključno z nepotrošnimi uporabniki (pri uporabi se vodno telo ne „troši“), zagotovi predvidljivost, hkrati pa spodbujajte trajnostnost, pravičnost in spoštovanje človekovih pravic. Pri zasnovi mehanizmov za dodeljevanje vode bi bilo treba upoštevati možnosti sektorjev in regij za varčevanje z vodo.

(b) Razvijte ali vzdržujte posebne socialne politike, ki koristijo uporabnikom vode z nizkimi dohodki in/ali ranljivim/marginaliziranim skupinam, da se vsem zagotovi dostop do vode in sanitarne oskrbe, kot zahtevata Direktiva (EU) 2020/2184 in Direktiva (EU) 2024/3019.

([6]) Glej skupno strategijo izvajanja, smernice št. 1 o ekonomiji in okolju, na voljo tukaj.

([7]) Glej na primer „A guide to support the selection, design and implementation of natural water retention measures in Europe – Capturing the multiple benefits of nature-based solutions“ (Vodnik za podporo pri izboru, oblikovanju in izvajanju ukrepov za naravno zadrževanje vode v Evropi – Mnogotere koristi sonaravnih rešitev), na voljo tukaj, in tehnično poročilo št. 82 (v okviru skupne strategije izvajanja) „Natural Water Retention Measures“ (Ukrepi za naravno zadrževanje vode), na voljo tukaj, in dokument Skupnega raziskovalnega središča „Nature-based solutions for agricultural water management“ (Sonaravne rešitve za gospodarjenje z vodo v kmetijstvu), na voljo tukaj.

([8]) V skladu s členom 5 Direktive (EU) 2024/3019.

(6) **Usposabljanje in ozaveščanje**

(a) Okrepite znanja in spretnosti ter usposobite organe za gospodarjenje z vodo in organe, pristojne za sektorje, ki uporabljajo vodo, ter jim tako pomagajte pri upoštevanju načela učinkovite rabe vode na prvem mestu za spodbujanje manjše porabe vode.

(b) Podprite raziskave in inovacije, izboljšajte znanja in spretnosti ter poglobite znanje o vseh vidikih učinkovitega gospodarjenja z vodo v sektorjih, ki uporabljajo vodo. Ozaveščajte potrošnike o pomenu varčevanja z vodo, hkrati pa jim omogočite bolj trajnostno delovanje glede na lokalne razmere. Sem spada tudi zagotavljanje preglednosti potrošnikom in državljanom glede porabe vode in gospodarjenja z njo v skladu s členom 17 Direktive (EU) 2020/2184 in členom 24 Direktive (EU) 2024/3019.

(c) Spodbujajte boljše obveščanje potrošnikov ter ozaveščajte o vodnem odtisu potrošniških izdelkov in storitev z uporabo orodij, kot sta znak EU za okolje in digitalni potni list izdelka, v skladu z Uredbo (EU) 2024/1781.

(7) **Mednarodna razsežnost**

(a) Pri zasnovi tehnične in finančne podpore partnerskim državam po potrebi upoštevajte načela in cilje tega priporočila.

(b) Okrepite sodelovanje s finančnimi institucijami, kot so Evropska investicijska banka, Evropska banka za obnovo in razvoj ter Svetovna banka, pa tudi z zasebnim sektorjem, da bi pritegnili dolgoročne naložbe v pobude za učinkovito rabo vode v skladu s cilji strategije EU Global Gateway ([9]).

(c) Izmenjujte najboljše prakse z izvajanjem načel in ciljev tega priporočila ter se zavzemajte za odpornost v zvezi z vodo in učinkovito rabo vode v okviru mednarodnega sodelovanja.

([9]) Skupno sporočilo Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru, Odboru regij in Evropski investicijski banki – Strategija Global Gateway (JOIN(2021) 30 final).